

Wstęp

Miasto Katowice przechodzi proces intensywnych przeobrażeń – z ośrodka przemysłu, miasta znanego z tradycji górniczych i hutniczych staje się ośrodkiem nauki i kultury, także miejscem, które winno przyciągać turystów, ciągle przy tym szuka się dlań optymalnych rozwiązań. Zmieniają się więc Katowice, zmienia się też postrzeganie miasta. „Katowice Miasto Ogrodów” – głosiło jeszcze niedawno hasło, zastąpione nowym: „Katowice Miasto Muzyki”. Ten wybór jest bardzo trafny, bo w dziedzinie muzyki Katowice mają się czym pochwalić. Z naszym miastem związani są słynni twórcy i animatorzy kultury muzycznej. Znane jest ono z wielu inicjatyw muzycznych. Ciągłe chyba mało doceniane są tradycje miejscowych chórów śpiewaczych i orkiestr górniczych. Wizytówką miasta jest też nowy, wspaniały gmach Akademii Muzycznej.

Wspomnianemu hasłu „Katowice Miasto Muzyki” wychodzi naprzeciw kolejny tom z serii poświęconej różnym problemom i różnym aspektom z przeszłości naszego miasta. Tom powstał we współpracy Muzeum Historii Katowic i Władz Miasta z tak zacnymi i zasłużonymi instytucjami naukowymi działającymi w naszym mieście, jak Polska Akademia Nauk Oddział Katowice oraz Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Katowicach. Instytucje te starają się – służąc Katowicom i jego mieszkańcom – włączać się w strategię miasta. Traktują to jako służbę i powinność zarówno wobec miasta, jak i jego mieszkańców.

Zadaniem żyjących jest utrwalanie tego, co przeżywamy, czego jesteśmy świadkami, oraz przypominanie tego, co tu było, i tych, którzy przyczyniali się do sławy tego miejsca. Jest to nasza powinność wobec przyszłych pokoleń. W kolejnym tomie poświęconym dziejom naszego miasta chcemy utrwalać tradycję Katowic, także bliższej i nieco dalszej okolicy, jako ośrodka muzyki i kultury muzycznej. Pamiętamy zatem zarówno o Gerwazym Gorczyckim oraz Georgu Filipie Telemanie, muzykach związanych wprawdzie nie z samymi Katowicami, ale najbliższą okolicą, jak i o współczesnych twórcach. Temat okazał się tak pojemny, że należy w przyszłości do niego jeszcze wrócić, zwłaszcza do czasów sprzed powstania miasta Katowice, choć nie tylko. Staramy się służyć przede wszystkim nauce, ale także społeczeństwu, przypominając – niezależnie od pochodzenia – tych, którzy zasłużyli się miastu i regionowi, oraz to, co w dziedzinie muzyki tu się działo. Kierujemy się przy tym powszechnym przekonaniem, że muzyka łagodzi obyczaje. To zaś wydaje się dziś tak potrzebne

i pożądane. Muzyka jest bowiem ponad wszelkimi podziałami, tak jak ponad wszelkimi podziałami sytuuje się sztuka.

W publikacji tej zamieszczamy wypowiedzi – stanowiące integralną część tomu – uznanych autorytetów, także spoza Śląska, na temat muzycznych problemów, zarówno minionych, jak i współczesnych.

Czytelnikom wypada tylko życzyć głębokich doznań i przeżyć duchowych podczas lektury opowieści – w naukowym wydaniu – o czasach i ludziach związanych z muzyką, będącą jedną z dziedzin sztuki. Składam przy tym słowa podziękowań wszystkim, którzy przyczynili się do ukazania się drukiem kolejnego tomu poświęconego przeszłości naszego miasta.

Antoni Barciak

Einleitung

Die Stadt Katowice durchläuft den Prozess intensiven Wandels – von einem Industriezentrum, einer für ihre Bergbau- und Hüttentraditionen bekannten Stadt wird sie zu einem Ort der Wissenschaft und Kultur, auch zu einer Touristenattraktion. Dabei sucht man ständig nach optimalen Lösungen. Katowice verändert sich also und damit verändert sich auch die Wahrnehmung der Stadt. „Die Gartenstadt Katowice“ – verkündete noch kürzlich ein Slogan, nun ersetzt durch: „Die Musikstadt Katowice“. Diese Wahl erscheint sehr zutreffend, denn im Bereich der Musik hat Katowice viel vorzuweisen. Mit unserer Stadt sind bekannte Künstler und Animatoren der Musikkultur verbunden. Die Traditionen der hiesigen Gesangschöre und Bergbauorchester werden wohl noch unterschätzt. Eine Visitenkarte der Stadt bildet das neue, prächtige Gebäude der Musikakademie.

Dem erwähnten Slogan „Musikstadt Katowice“ kommt unser weiterer Band der Reihe entgegen, die diversen Problemen und Aspekten aus der Vergangenheit unserer Stadt gewidmet ist. Der Band entstand in Zusammenarbeit des Museums der Geschichte von Katowice und der Stadtbehörden mit so ehrenwerten und verdienten Wissenschaftsinstitutionen unserer Stadt, wie die Polnische Akademie der Wissenschaften Abteilung Katowice sowie die Polnische Historische Gesellschaft Filiale Katowice. Im Dienst für Katowice und seine Bürger versuchen diese Institutionen sich in die Strategie der Stadt einzubringen. Dies betrachten sie als ihren Dienst und ihre Pflicht sowohl gegenüber der Stadt als auch ihren Bürgern.

Die Aufgabe der Lebenden liegt im Festhalten dessen, was wir durchleben, wessen wir Zeugen sind, und im Erinnern daran, was hier einmal war, und an die Menschen, die zum Ruhm dieses Ortes gereichten. Dies ist unsere Pflicht gegenüber den künftigen Generationen. Im weiteren Band, der der Geschichte unserer Stadt gewidmet ist, wollen wir die Tradition von Katowice, wie auch seiner nächsten und etwas weiteren Umgebung, als eines Zentrums der Musik und Musikkultur festhalten. Deshalb gedenken wir auch Gerwazy Gorczycki und Georg Philipp Telemann, zwei Musikern, die zwar nicht mit Katowice selbst, aber mit seiner nächsten Umgebung verbunden waren, wie auch Künstlern der Gegenwart. Das Thema erwies sich als dermaßen umfangreich, dass man in der Zukunft darauf zurückkommen sollte, insbesondere, aber nicht nur, was die Zeit vor der Entstehung der Stadt angeht. Wir sind bestrebt vor allem der Wissenschaft, aber auch der Gesellschaft zu dienen, und erinnern an die, welche sich –

unabhängig von ihrer Abstammung – um die Stadt und Region verdient machen, und auch daran, was sich hier im Bereich der Musik ereignete. Wir lassen uns dabei von der allgemeinen Überzeugung leiten, dass Musik besänftigend wirkt, was heute so notwendig und erstrebenswert erscheint. Denn die Musik steht über jeder Teilung, so wie sich Kunst über jede Teilung hinwegsetzt.

In dieser Publikation veröffentlichen wir die Aussagen anerkannter Autoritäten, auch von außerhalb Schlesiens, zu den vergangenen wie auch heutigen Fragen der Musik – sie bilden den integralen Teil des Bandes.

Es geziemt sich den Lesern tiefgründige Empfindungen und Geisteserlebnisse während der Lektüre von Geschichten – in wissenschaftlicher Prägung – über Zeiten und Menschen zu wünschen, die mit der Musik, einem der Kunstbereiche, verbunden waren. Dabei möchte ich meine Dankesworte an alle richten, die zum Erscheinen dieses weiteren Bandes zur Geschichte unserer Stadt beigetragen haben.

Antoni Barciak